

POLITIKA ZA SPREČAVANJE I SMANJENJE OZLJEDA NA RADU

1. UVOD

Samim Zakonom o zaštiti na radu utvrđen je kao krajnji cilj provedbe zaštite na radu: sprečavanje ozljeda na radu, profesionalnih bolesti, drugih bolesti u svezi s radom te zaštita radnog okoliša.

Svaka ozljeda ili profesionalna bolest predstavlja gubitak za radnika i njegovu obitelj u fizičkom, psihičkom i materijalnom pogledu.

Interes je svakog poslodavca da ima zdravog, zadovoljnog i produktivnog radnika, odnosno što manje ozljeda na radu i profesionalnih bolesti. Svaka ozljeda za poslodavca predstavlja i znatan materijalni trošak, a moguća je i kaznena i/ili prekršajna odgovornost poslodavca i odgovorne osobe (rukovoditelj/ovlaštenik) kao odgovorne osobe.

Strateški cilj poslodavca trebao bi biti stalno smanjenje broja ozljeda na radu i sprečavanje profesionalnih bolesti kako zbog samih radnika i njihovih obitelji, tako i zbog ugleda kompanije.

To je dugotrajan proces koji zahtijeva uključivanje i maksimalno zalaganje svih čimbenika u postojećem sustavu zaštite na radu, tj. preventivno djelovanje u svrhu sprečavanja, odnosno smanjenja ozljeda na radu i profesionalnih bolesti.

2. ANALIZA OZLJEDA NA RADU

Da bi poslodavac mogao i na vrijeme preventivno djelovati, potrebno je izvršiti analizu ozljeda na radu naročito s aspekta utvrđivanja točnih uzroka ozljeda, što je temeljem članka 23. Zakona o zaštiti na radu posao stručnjaka/odnosno službe za zaštitu na radu. Stručnjak za zaštitu na radu će praćenjem i analizom ozljeda na radu procijeniti koje mu je referentno razdoblje za usporedbu ozljeda na radu, a ono mora biti što kraće s obzirom na pravovremenu mogućnost reagiranja u slučaju porasta ozljeda, ponavljanja težih ozljeda, ponavljanja istih uzroka ozljeda i sl.

Kad stručnjak za zaštitu na radu ocijeni da se trebaju hitno poduzeti mjere, predlaže odboru za zaštitu na radu kao savjetodavnom tijelu poslodavca da u skladu sa svojim djelokrugom rada analizira stanje ozljeda na radu te sukladno tome i donese prijedlog potrebnih mjera, odnosno Politiku za sprečavanje/smanjenje ozljeda na radu. U pravilu politika se donosi za iduću godinu u odnosu na godinu za koju je rađena analiza ozljeda.

3. CILJ POLITIKE

Bitno je da se u Politici za sprečavanje/smanjenje ozljeda utvrdi koji je cilj poslodavca, npr.:

Cilj je smanjiti prvenstveno ozljede koje su se dogodile na mjestu rada na 1.000 zaposlenih u tekućoj godini u odnosu na prethodnu godinu za 20%.

Ciljevi mogu biti i pojedinačni te se mogu postaviti i za organizacijske/poslovne jedinice kod poslodavca.

Kad je utvrđen cilj, onda se i određuju obveze svih čimbenika u sustavu zaštite na radu, odnosno mjere za sprečavanje/smanjenje ozljeda na radu. Mjere mogu biti općenite i primjenjive za svaki od uzroka ozljede ili pojedinačne s obzirom na utvrđen uzrok ozljede

4. OPĆE MJERE ZAŠTITE NA RADU

4.1 Obveze ovlaštenika u organizacijskim jedinicama jesu sljedeće:

- poduzimanje svih mjera zaštite na radu koje su navedene u procjeni opasnosti i zapisnicima u povodu uviđaja o ozljedama na mjestu radu, a koje su se dogodile u 2006. g. kako se slična ozljeda ne bi dogodila,
- analiza te razrada tehnoloških i radnih postupaka u smislu smanjenja potencijalnih opasnosti koja uključuje i mjere zaštite na radu, prvenstveno osnovne mjere zaštite na radu, koja se trebaju primijeniti pri obavljanju pojedinih poslova unutar proizvodnog procesa/poslova,
- preventivni pregledi svih sredstava rada s težištem na primjenu pravila zaštite na radu na njima (opskrbljenost sa zaštitnim napravama, ispravnost sredstava rada naročito na spojevima armatura stroja/uređaja) kako bi se osigurala zaštita zdravlja radnika kad je sredstvo rada u uporabi,

- izrada kratkih uputa sigurnosti za način izvođenja određenog radnog postupka, za rad sa sredstvima rada i s opasnim tvarima te za uporabu potrebnih osobnih zaštitnih sredstava (dalje u tekstu: OZS),
- isticanje standardiziranih znakova sigurnosti o obvezi uporabe propisanih OZS,
- stalno izvješćivanje radnika o opasnostima koje proizlaze iz njihovih poslova kao i o mjerama zaštite koje trebaju primijeniti,
- kontinuirana edukacija neposrednih rukovoditelja (ovlaštenika) o mjerama sigurnosti u procesima rada,
- kontinuirana edukacija radnika s težištem na izvođenju sigurnog načina u proizvodnom procesu/poslovima, pri uporabi sredstava rada, opasnih tvari te uporabi propisanih/potrebnih OZS,
- stalni nadzor rukovoditelja i neposrednih rukovoditelja nad radom radnika,
- uporaba knjige nadzora od rukovoditelja (ovlaštenika) kao upozorenje radnicima koji ne obavljaju poslove u skladu s pravilima zaštite na radu ili ne upotrebljavaju propisana/potrebna OZS,
- zabrana rada radnicima za koje se sumnja da su pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti (obvezna provjera sukladno Uputi).

4.2 Obveze povjerenika radnika za zaštitu na radu i njihovih koordinatora jesu sljedeće:

- poticati ovlaštenike na provedbu zaštite na radu, te na otklanjanje utvrđenih nedostataka,
- svojim djelovanjem poticati ostale radnike na rad za siguran način,
- pratiti primjenu pravila zaštite na radu na sredstvima rada, u radnom okolišu, način rada radnika, uporabu osobnih zaštitnih sredstava, unošenje i konzumiranje alkohola tijekom radnog vremena te poduzimati odgovarajuće mjere u svrhu sprečavanja nastanka ozljeda na radu,

- obavještavati radnike o utvrđenim nedostacima koji bi mogli utjecati na njihovu sigurnost i zdravlje,
- obavještavati radnike o mjerama koje poslodavac poduzima da im osigura sigurnost na radu i zdravstvenu zaštitu,
- poticanje ovlaštenika na poduzimanje mjera po procjeni opasnosti i zapisniku o uviđaju u povodu ozljede na radu.

4.3 Obveze stručnjaka/službe za zaštitu na radu jesu sljedeće:

- stručna pomoć u provedbi mjera zaštite na radu (procjene opasnosti, sredstva rada, radni okoliš, analiza ozljeda na radu i potrebne mjere, edukacije iz područja zaštite na radu, zdravstvena zaštita, novi projekti/proizvodi, upoznavanje s novim propisima i osiguranje provedbe, upute za siguran rad i dr.),

4.4 Obveze odbora za zaštitu na radu jesu sljedeće:

- temeljem analiza stanja zaštite na radu voditi aktivnu politiku za sprečavanje ozljeda na radu i profesionalnih bolesti te
- poticanje Uprave i ovlaštenika na poduzimanje konkretnih mjera za unapređenje zaštite na radu prema zaključcima odbora za zaštitu na radu.

4.5 Odgovorne osobe i rokovi izvršenja

Prema utvrđenim mjerama određuju se i odgovorne osobe i rokovi za provedbu utvrđenih mjera zaštite na radu, a u cilju planiranog smanjenja ozljeda.

ZADATAK	Rok izvršenja	Odgovorna osoba
Mjere iz točke 4.1 1. Upoznavanje drugih ovlaštenika radnika s politikom 2. Analiza stanja 3. Poduzimanje mjera po analizi stanja 4. Provedba, praćenje i nadzor zaštite na radu	7 dana 10 dana 30 dana kontinuirano	direktori, rukovoditelji, neposredni rukovoditelji
Mjere iz točke 4.2 1. Upoznavanje povjerenika s politikom 2. Druge navedene mjere	10 dana kontinuirano	koordinatori povjerenika za zaštitu na radu
Mjere iz točke 4.3	kontinuirano	rukovoditelj služba/stručnjak za zaštitu na radu
Mjere iz točke 4.4	prema potrebi	predsjednik i članovi odbora za zaštitu na radu

- stalni nadzor nad provedbom mjera zaštite na radu u organizacijskoj jedinici (OJ),
- obavještavanje rukovoditelja OJ (ovlaštenika) o utvrđenim nedostacima i potrebnim mjerama za otklanjanje nedostataka,
- pravovremeno obavještavanje o ozljedama na radu Uprave, ovlaštenika, odbora za zaštitu na radu i koordinatora povjerenika za zaštitu na radu.

5. POJEDINAČNE MJERE S OBZIROM NA UTVRĐEN UZROK OZLJEDE

Pretpostavimo da su analizom ozljeda utvrđeni sljedeći uzroci ozljeda:

GODINA	855	812	813; 814	856	858
2005.	17	4	-	2	1
2006.	21	8	4	5	3

855 - izvođenje radne operacije na način protivan pravilima zaštite na radu

812 - neispravnost, klizavost i zakrčenost prolaza i površina s kojih se obavlja rad

813 i 814 - pomanjkanje ili neispravnost zaštite na sredstvima rada

856 - izvođenje radne operacije bez upotrebe odgovarajućeg osobnog zaštitnog sredstva

858 - rad bez razradene tehnologije i posebnih uputa

S obzirom na prethodnu analizu uzroka ozljeđa na mjestu obavljanja poslova, predlažu se mjere za sprečavanje i smanjenje ozljeđa na radu po pojedinim uzrocima i s izvršiteljima kao npr. za:

1. Uzrok ozljeđe 855

IZVRŠITELJ	MJERE ZAŠTITE
<p>Koordinator</p> <p>Voditelj</p> <p>Poslovođa</p> <p>Rukovoditelj/direktor</p> <p>OJ (ako nema navedenih neposrednih rukovoditelja)</p>	<p>Preventivno postupanje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Svakodnevni nadzor nad načinom rada radnika tijekom radnog vremena. 2. Zabraniti obavljanje rada protivno pravilima zaštite na radu radniku, a po potrebi ga udaljiti s mjesta obavljanja poslova. 3. Isticanje uputa za siguran rad na vidljivo mjesto rada radnika ako se radi o složenim i opasnim poslovima. 4. Stalna edukacija radnika o sigurnom načinu rada uz potpis radnika koji je educiran. 5. Upisivanje određenih odluka/upozorenja u knjigu nadzora. <p>Postupanje nakon ozljeđe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zabraniti radniku način rada koji je doveo do ozljeđivanja radnika. 2. Educirati ozlijeđenog radnika i ostale koji rade na istim ili sličnim poslovima u smislu sigurnog i ispravnog načina rada uz potpis educiranog radnika. Edukaciju upisati u propisanu evidenciju EK-1. 3. Obavijestiti rukovoditelja OJ o poduzetim mjerama. 4. Kontrolirati da li radnici postupaju po poduzetim mjerama i mjerama predloženima u zapisniku o ozljeđi na radu.
<p>Rukovoditelj/direktor OJ</p>	<p>Preventivno postupanje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tjedni nadzor nad radom neposrednih rukovoditelja u smislu da li postupaju prema navedenim mjerama. 2. Izraditi upute i istaknuti uputu za rad na siguran način na vidljivo mjesto rada radnika ako se radi o složenijem i opasnijem poslu. 3. Poduzimanje eventualnih mjera prema Zakonu o radu ako radnici ne obavljaju poslove u skladu s navedenim (u skladu s uputom poslodavca). <p>Postupanje nakon ozljeđe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Obaviti uviđaj, sastaviti zapisnik o uviđaju, predložiti mjere za sprečavanje sličnih ozljeđa na radu. 2. Pratiti izvršenje mjera.
<p>Povjerenik radnika za zaštitu na radu</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Svojim djelovanjem poticati ostale radnike na rad za siguran način kao i ovlaštenike na provedbu zaštite na radu, naročito na poduzimanje mjera po procjeni opasnosti i zapisniku o uviđaju u povodu ozljeđe na radu. 2. Pratiti primjenu pravila zaštite na radu, način rada radnika, uporabu osobnih zaštitnih sredstava, unošenje i konzumiranje alkohola i sl. 3. Obavještavati radnike i ovlaštenike o utvrđenim nedostacima koji bi mogli utjecati na njihovu sigurnost i zdravlje, te o mjerama koje poslodavac poduzima da im osigura sigurnost na radu i zdravstvenu zaštitu.

<p>Služba/stručnjak za zaštitu na radu</p>	<p>Preventivno postupanje</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Stručna pomoć u provedbi zaštite na radu (uređenje sustava zaštite na radu pisanim oblicima poslodavca, osposobljavanje iz područja zaštite na radu, procjene opasnosti, pravila zaštite na radu kod projektiranja/uvodenja nove tehnologije, otklanjanje nedostataka, konkretna provedba nekog pravila, ispitivanja sredstava rada i okoliša, zdravstveni nadzor radnika i dr.). 2. Unutar internih nadzora utvrditi nedostatke u provedbi propisa zaštite na radu i pisanih oblika poslodavca za provedbu zaštite na radu s težištem na način rada radnika te obavijestiti rukovoditelje OJ i poslodavca o utvrđenom stanju zaštite na radu. 3. Utvrditi da li je postojeći postupak i program osposobljavanja kvalitetan i u skladu s propisima i uputom poslodavca. <p>Postupanje nakon ozljede:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Obaviti uviđaj nakon ozljede na radu, pružiti stručnu pomoć u rješavanju ozljede, utvrđivanja svih relevantnih činjenica, a naročito stvarnog uzroka ozljede te predložiti mjere, rokove i izvršioce tih mjera. 2. Obaviti kontrolni nadzor jesu li poduzete predložene mjere prema zapisniku ili neke druge učinkovitije mjere.
---	--

Svaki sljedeći utvrđen uzrok ozljede na mjestu rada u Politici za sprečavanje, odnosno za smanjenje ozljeda na radu treba obraditi na sličan način te utvrditi odgovarajuće mjere ovisno o uzroku npr. kod uzroka:

813 i 814 - pomanjkanje, odnosno neispravnost zaštitne naprave, poduzete mjere trebaju biti usmjerene na zabranu rada dok se ne postavi, odnosno ne dovede u ispravno stanje zaštitna naprava;

812 - neispravnost, klizavost i zakrčenost prolaza i površina s kojih se obavlja rad, poduzete mjere trebaju biti usmjerene na saniranje neispravne površine, označavanje neispravne površine do sanacije i sl.;

858 - rad bez razrađene tehnologije i posebnih uputa, poduzete mjere trebaju biti usmjerene na izradu posebnih uputa s razrađenim elementima

sigurnosti (pravilima zaštite na radu) u tehnologiji rada te isticanje kratkih uputa na mjestu rada radnika.

ZAKLJUČAK

S obzirom na cilj stalnog smanjenja ozljeda na mjestu rada, donošenje politike odbora zaštite na radu, za svaku sljedeću godinu, nužan je preduvjet za ostvarenje zadanog cilja. Također zadaća je odbora da prati izvršenje prihvaćene politike te ako se pokaže nužno, a temeljem analiza ozljeda u nekom kraćem razdoblju (tromjesečno), da poduzima i donosi druge potrebne dodatne mjere. Naravno, ako povežemo konkretno smanjenje ozljeda na radu (cilj) s poslovnim rezultatom OJ i motivacijom ovlaštenika/radnika, zasigurno ni rezultat neće izostati.

*Zlata Trupčević, dipl. ing. kem. tehn.
Radna jedinica zaštite na radu i zaštite od požara
Pliva Hrvatska d.o.o., Zagreb*